

EN DAG AV TÖRST

GUNNAR ARDELIUS

En dag av törst

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

1.

REKRYTERING

februari 1972

Iskallt. Himlen var svart och stjärnorna glimmade. Uppsala slott tronade uppe på den rullstensås som trängde igenom Uppland som en slingrande Midgårdsorm innan den slutligen dök ner borta i Gävlebukten. Slottet, med rundade hörntorn och fantomsmärtor från den norra flygel som aldrig uppfördes, var upplyst och bland snödrivorna på slottsbacken stod marschaller med fladdrande lågor uppställda på järnspett.

André var varm om kinderna, satt i rikssalen och såg ut genom fönstret, betraktade månen – klotrund, skinande och liten, en nypräglad tioöring. Han såg ner på sina svullna händer, de vilade framför honom på bordet, tycktes enorma, påminde om det otydliga minnet av något hotfullt. Han höjde armen, placerade miniatyrmånen mellan tumme och pekfinger, knep tag i den och stoppade den i frackens bröstficka.

Disputationsfesten pågick, han var nu doktor – filosofie doktor André Becksell – på en avhandling om bevisbördan i arbetsrättsliga mål.

Han granskade sin räkcocktail, stack den lilla förrätts-gaffeln i molluskerna som badade i syrligt spad.

Han skulle inte tappa greppet, det fick inte bli hysteriskt, han smuttade på det vita vinet, tuggade på en räka.

Närmast vid bordet, på Andrés högra sida, satt Verner Raab, professor på Juridicum och Andrés handledare. Det

var Raabs ansikte han sett framför sig när han tvekat under arbetet med avhandlingen, Raabs pekfinger när han känt lusten att slarva, Raab som efter varje utkast yrkat på ytterligare skärpa. Längre ner vid honnörsbordet satt Ingvild som André efter viss tvekan bjudit in.

För bara några timmar sedan hade de legat med varandra. Hon hade varit på väg ut, skulle hem och byta om inför kvällens festligheter. Han var redan lullig efter några glas för att varva ner efter opponeringen tidigare på dagen. Hon grenslade honom på byrån i hallen, otåligt mild, han greppade tag i henne, drog ner strumpbyxorna, kände hennes hud, fettat, musklerna, skelettet och det som antagligen var senor. Han hade velat säga något, men visste inte vad, så han höll tyst. Hennes doft fastnade i fingrarna, mörk sötma, svett, hudflagor, han pressade handflatan mot hennes bröstorg, hjärtat bultade, han formade till slut ändå ett par fåniga och flåsiga ord med munnen, klädde av henne resten av kläderna.

Bredvid Ingvild satt Andrés mamma Agneta, uppklädd, med ängsliga ögon och nykrullat hår. Vännerna Kaj och Magdalena var också på plats. Alla var på banketten, utom pappa.

André andades in, mer luft, in och in igen tills han svävade, yr av syre. Utandningen var omöjlig, det var att ge efter för livets upphörande, att punkteras.

»Har du det bra?« André fick skrika bort mot Agneta.
»Gillar du räkorna?«

Hon såg trött ut, men det var det nog bara han som märkte. Påsarna under ögonen buktade, skiftade i buteljgrönt, blått och bourgogne, en trikolor av ansamlad bedrövelse. Kirurgen från Delaware hade inte hört av sig och hon

hade om och om igen kollat tiderna för Atlantflygningarnas ankomster till Arlanda. Pengarna hon lånat ut hade hon inte sett röken av. Det grämde André att hon, som varit gift med en fylltratt i decennier och omsider lyckats skilja sig, kunde vara så aningslös. Brevet hon visade upp, skrynkliga av läsning, var uppenbart bedrägliga, men André hade inte hjärta att upplysa henne om sakernas tillstånd.

»Jo, gott. Det är jättegott«, svarade hon.

En professor i historia kom fram till Andrés plats, han ville utbringa en skål.

»Meningen med livet är att disputeras«, sade professorn och stirrade på André. »Grattis!«

»Tack.«

»Inte ens opponenter kunde dölja hur imponerad han var«, fyllde Raab i när han märkte att André var på fåordigt humör. »Andrés forskning är omtalad för rön kring relationen mellan arbetsgivare och arbetstagare. Den nya lagen om anställningsskydd är ett exempel. Ingen har skrivit om det tidigare.«

Professorn klämde André över axlarna som om han vore ett avelsdjur. »Utmärkt.«

Kristallkronor hängde i taket. Ett dussintal ljus i varje armatur. André tyckte de påminde om självlysande maneter och sällskapen runt borden i mörka högtidsdräkter var malar som tryckte på botten, så dystra de var, han tryckte in ett finger i halslinningen och drog det fram och tillbaka.

Fler gäster kom fram i pausen som uppstått mellan förrätten och huvudrätten, stod raka i ryggen i festens mittpunkt, glänste för en stund och skrattade forcerat. André skålade men kände hur han för varje skål blev mer och mer tungsint och frånvarande.

Huvudrätten kom in, viltstek med sauce chasseur, potatisgratäng. Det pratades utrikespolitik vid bordet, Nixon var som första sittande amerikanska president på besök hos Mao Zedong i Kina, relationerna hade tidigare varit så bottnifrusna att det blev förstasidesstoff när ett amerikanskt pingislag besökte Peking och nu var alltså Nixon själv där. Det var mer oväntat än månlandningen.

Händerna darrade, han fick inte i sig köttbiten han spetsat på gaffeln, han förde den mot munnen, lät den sedan åter sjunka, lade ner besticken.

»Jag behöver gå och ringa«, sade Magdalena och avbröt Nixondiskussionen. »Jag lovade att ringa och säga godnatt, min son är inte så van vid att ha barnvakt.«

»Vill du att vi åker hem?« undrade Kaj. »Eller vill du att jag åker till Totte så kan du stanna kvar?«

»Tack för omtanken.« Magdalena klappade Kaj över den skäggiga kinden. »Jag ska bara ringa och höra att allt gått bra, och säga godnatt.«

»Det går att ringa ute i köket«, sade André.

Magdalena reste på sig. André följde henne med blicken, hon var klädd i smaragdgrön aftonklänning och håret var konstfullt uppsatt. Hon var född till att glänsa på tillställningar som den här.

»Alla vet ju att Nixon är i Kina för att vinna fördelar i kriget mot Nordvietnam«, sade Kaj på sitt alltid lika mjuka vis för att fortsätta diskussionen och vände sig åter mot Raab och André.

André höjde sitt glas mot Kaj, svepte det sista vinet, sedan hörde han inte riktigt vad de andra sade. Han fyllde glaset, försökte koncentrera sig. Jan Myrdals namn nämnades, Raab klagade.

»Jag orkar inte höra mer om den där jävla människan och hans misstänksamma kyla, vad är det för figur egentligen som åker till Kina, skriver en bok och missar att nämna svältkatastrofen med trettio miljoner döda?«

»De där siffrorna stämmer inte med statistiken«, svarade Kaj.

»Stöder du de palestinska terrorgrupperna också?«

»Jag stöder befrielsen av deras folk.«

»De kapar flygplan och spränger folk i bitar för att uppnå sina mål. Vanligt folk kan inte vara trygga, inte ens i Sverige.«

»Äh.« Kaj log avväpnande. »Alla har rätt till en åsikt, men vi får prata om något annat nu.«

André fyllde glaset, sökte ögonkontakt med Ingvild, hon pratade med mamma, vilket störde honom, att de satt där och sammanlänkade sina världar och på så vis gav honom ett krympande svängrum, de skrattade och han kunde inte låta bli att undra åt vad.

Han rycktes ur sina funderingar när det stämades upp i sång av manskören från Värmlands nation som Raab bjudit in för att stå för underhållningen. De bar André på axlarna och tågade runt med honom i salen medan de sjöng, han sögs in i virveln av mansröster med stämmor vars kraft och skönhet mångfaldigades av akustiken. Middagsgästerna applåderade. Han var en kejsare – det enda som saknades var en lagerkrans. De kastade upp honom i luften och för en kort sekund hängde han bara där, alldeles stilla, helt och hållet viktlös, medan banketten omkring honom nådde sin högsta oktav. Snart återfick han sin tyngd och damp ner i kördeltagarnas armar, ekiperingar doftande av hundratals intorkade festnätter, fimpar, svett och spilld dricka. Åter

vid bordet tänkte han inte mer på att smutta, drack allt som stod inom räckhåll, mousserande, middagens kvarvarande flaskor av tungt rött vin och ur pluntan i frackens innerficka.

Han började bli ordentligt berusad nu och begäret trängde på och tankarna for, till att det vore mer spännande med någon annan än Ingvild.

Med någon annan menade han Magdalena.

Första gången de träffades hade hon omedelbart sett igenom honom, noterat hur han hällde i sig ölen, kastade i sig jordnötterna och sneglade på servitrisens nacke, registrerat hans brister utan att döma. Blickar och beska skämt hade blixtrat mellan dem och han skulle svävat om inte Kaj varit där med sitt sävliga sätt som fick flaxande själsförmögenheter att hålla sig kvar på marken. Magdalena påminde dessutom om honom själv rent fysiskt, de var långa, ljusa, älvlika. Mötet hade något spegellikt, incestuöst över sig, de höll varandra i handen i smyg, hon lät fingertopparna vandra över hans handrygg medan de samtalande obekymrat. Som om han var en gammal kär väninna. Han strök henne över låret men då hade hon hejdat honom och återfört hans hand i sin.

Det var högt i tak och sorlet steg i den folkfyllda salen. Ett varmt ljus lyste upp oljemålningarna och tygbonaderna föreställande monarker i fältslag med svärderna i högsta hugg. Vid några platser tändes cigarrer och doften av den söta, vitaktiga röken spred sig och signalerade att nu hade till och med kritikerna blivit tillfredsställda, förstummade.

Magdalena hade kommit tillbaka och var på väg till sin plats.

»Magdalena, vi måste skåla.« André tog henne i handen.
»Finns det inget att skåla i?«

Han vände sig flinande mot Raab som höll upp en skvätt i hans glas, besvärat men fortfarande vänligt.

»Vi måste ut i köket och fixa mer.«

»Det räcker nu«, sade Raab. »Du gör dig till åtlöje.«

»Åh, kom igen nu, det här är min fest.«

André drog med sig Magdalena.

I köket hittade han en flaska punsch som stod bland smutsdisk och rader av assietter med äppeltårta och tinande vaniljglass.

»Finns det inget annat?« Han halsade. »Ska du ha?« Han öppnade en draglåda fylld av potatismjöl, gned substansen mellan fingrarna, sträckte flaskan mot Magdalena.
»Ta lite.«

»Okej.«

Hon drack en klunk och ställde ifrån sig flaskan, placerade sina handflator över hans kinder.

»Kom, vi tar ett bloss på taket.«

Någons utleda tax låg och halvsov fastbunden under ett bord, André lyfte på en hög av tallrikar från varmrätten och hittade ett par halvätta köttbitar.

»Här har du.« Hunden vaknade till och började omedelbart sätta i sig maten. »Jag hade en likadan när jag var liten.«

De tog sig uppför trapporna. De stannade flåsande till halvvägs upp och André var ostadig, vilket han kompen- serade med att luta sig mot henne.

De såg varandra i ögonen. Hon iakttog honom utan att flacka med blicken. Han ville blunda och känna hennes svala händer över ansiktet igen.

»Är du full?«

»Salongsberusad«, medgav han förläget. »Jag borde kanske inte dricka mer.« Han fnissade till. »Jag tänker ofta på första gången vi träffades.«

»För att du äntligen träffade en likasinnad?«

»Lika ensamma.« André kunde inte längre låtsas att han var nykter. »Du vill något, det märks till och med på doften.«

»Då är vi väl lika förljugna båda två.«

»Jag önskar att det vore annorlunda.«

Han iakttog hennes hals, huden runt nyckelbenen täcktes av flammande fläckar. Kanske var det bara simpel fysisk attraktion. Han sträckte sig mot henne. Hon tog ett lätt strypgrepp runt hans hals och pussade honom på munnen.

»Du tror att du är oemotståndlig.«

Hon släppte taget om honom och André klättrade vidare uppåt. Tog några vingliga steg och slog sig ner på en avsats på slottstaket. Hon följde efter och satte sig bredvid honom.

»Man ser hela lilla skitstan.«

»Det är åtminstone en stad.« Magdalena huttrade till.

»Uppsala är civilisationens sista utpost. Norröver finns ingenting, det är som om istiden tog slut i förrgår och lämnade efter sig en röra av stenbumlingar och lera under ett ändlöst täcke granskog där bara ormbunkar frodas.«

»Det låter som om du trivs dåligt ute på landet.«

Magdalena ignorerade hans kommentar.

Det var bitande kallt. Vindstilla och tyst. För varje minut tycktes ljuspunkterna på stjärnhimlen bli fler och fonden övergick sakta i något suddigt, mjölkigt. De tände varsin cigarett och blossade, såg på domkyrkans torn och de nakna trädkronorna som ledde ner mot Helga Trefaldighets

fyrkantiga byggnad i tegel. Isen hade lagt sig på Fyrisån och den var vit av snö. Över hustaken i öster syntes ett flackande sken.

»Vet du att jag också skriver litterärt?«

Hon nickade. »Jo, det har du berättat.«

»Vet du hur mycket tid jag har tillbringat på institutionen? Minst fjorton timmar per dygn. Hur mycket skulle man inte kunna skriva på fjorton timmar.«

»Jag ser att du är ledsen.«

Han ställde sig upp, tog tag i en skorsten, den påminde om en talarstol och han fick ingivelsen att säga några ord till en inbillad åhörarskara.

»Jag försöker göra något vackert«, råmade han ut i mörkret, plötsligt olidligt medveten om sin intellektuella ynklighet. Han vände sig mot henne. »Men utträttar ingenting.« Han krängde till och kom snart på andra tankar. »Klättrar vi över takåsen borde vi se Botaniska.«

»Kom nu, vi går in.« Hon reste på sig.

Han hasade mot kanten och lutade sig ut, hon tog tag i honom, höll fast hans ben i ett hårt grepp och skällde.

»Du ska väl inte ta livet av dig?«

Kanske var allting ändå bra. Men cigaretterna, var fanns hans cigaretter? Han hade dem ju nyss.

»Vi ska äta färdigt.«

De klättrade tillbaka och han såg henne prövande i ögonen, mötte ett leende som avtog. De tog sig nedåt, i tornrummet började han dra av sig byxorna.

»Idiot! Sluta. Genast!«

»Gå i förväg, jag kommer.«

Han satte sig på en stol med byxorna vid anklarna. Han mådde illa. Tänderna skallrade. Han reste på sig, stack ut

huvudet genom fönstret och spydde. Det svajade till, med en hand mot väggen gick han tillbaka till festen.

»Äntligen, var fan har du varit?« undrade Raab.

»Förlåt, jag bär mig åt som en buffel.«

André satte sig på sin stol. Det snurrade. Han var trött, svag och urlakad, var just på väg att somna när han hörde en barsk röst dundra i örat.

»Res på dig, Becksell!«

Raab knuffade honom i ryggen. Sorlet avtog, någon busvisslade. Folk hade ätit upp sin efterrätt, satt där med kaffekoppar och konjaskupor och väntade på ett tal.

André lutade sig mot Raab. Väste i hans öra.

»Snälla Verner, benen bär inte.«

Han var varm och kläderna skrynkliga. Kinderna blosade. Munnen uttorkad, hopklistrad som om han redan var bakfull. Han märkte att han sluddrade.

Ett fat med frukt stod på bordet. Han drog loss en blekgrön druva från klasen, pressade den mot gommen och lät den spricka, gjorde ett försök att resa sig med armbågarna mot armstöden medan han tuggade på de beska kärnorna.

Det gick inte. Han förmådde inte resa sig. Han var för full.

Han hade trott att han skulle känna sig enorm, men han var på väg att försvinna. Han hade siktat mot stjärnorna med sin viktiga pappersbunt som han arbetat så hårt och länge med – han hade eftersträvat härligheten och när den nu var honom given satt han bara här på sin stol. En darrig spindel fångad i nätverket av ljus och uppmärksamhet.

»Hjälp mig, Verner.«

Det fruktansvärda var att det här scenariot inte var nödvändigt. Det stod inte skrivet i stjärnorna, det hade inte behövt bli så här.

AV GUNNAR ARDELIUS PÅ ANDRA FÖRLAG:

Jag behöver dig mer än jag älskar dig
och jag älskar dig så himla mycket, 2006
När du blundar tittar jag, 2007
Bara kärlek kan krossa ditt hjärta, 2010
Friheten förde oss hit, 2012
Vill ha dig så illa, 2014
Tjuren från Solna, 2018
Ingenmansland, 2023

Albert Bonniers Förlag
Box 3159, 103 63 Stockholm
www.albertbonniersforlag.se
info@albertbonniers.se

ISBN 978-91-0-019181-8

COPYRIGHT © Gunnar Ardelius, 2026

OMSLAG Lotta Köhlhorn

FÖRSTA TRYCKNINGEN

TRYCK ScandBook, EU 2026